

West-Vlaamse sector in de kijker: Technisch textiel

Annelies Demeyere en Tanja Termote
 Stafmedewerkers sociaal-economisch beleid
 WES Onderzoek & Advies

Inleiding

In dit artikel wensen we de sector van het technisch textiel in de kijker te stellen. Hoewel de meeste bedrijven in de textielsector het de laatste jaren moeilijk hebben en bij sommigen het idee leeft dat de industrie in het algemeen geen toekomst heeft, is de markt van het technisch textiel volop in beweging.

In de volgende paragrafen maken we vooreerst een afbakening en voorstelling van de sector van het technisch textiel. Vervolgens belichten we de tewerkstelling in de sector. Aan de hand van een beknopte financiële analyse bekijken we eveneens hoe het gesteld is met de liquiditeit, solvabiliteit en de rentabiliteit van de West-Vlaamse bedrijven die actief zijn in het technisch textiel. Het artikel wordt afgesloten met een beknopte SWOT-analyse van de sector en het meegeven van een aantal strategische aandachtspunten.

Afbakening van de sector

Textiel in het algemeen kent drie grote toepassingssegmenten: textiel voor *kledingdoeleinden* (kledijstoffen, voeringstoffen, breigoedstoffen,...), textiel voor *interieurtoepassingen* (tapijtstoffen, meubelstoffen, bad- en keukenlinnen, matrasstof, decoratietextiel,...) en textiel voor *technische toepassingen* of technisch textiel. Daarnaast zijn er nog twee toeleveringssectoren die aan de drie hogergenoemde toepassingssegmenten leveren: enerzijds de *spinnerijen* die de garens leveren die nodig zijn om tot het finaal textielproduct te komen, en anderzijds de *veredeling* of de ververijen, drukkerijen en de bedrijven die zorgen voor de kleuraanbreng of voor technische verbeteringen zoals coating, het antistatisch maken, ...

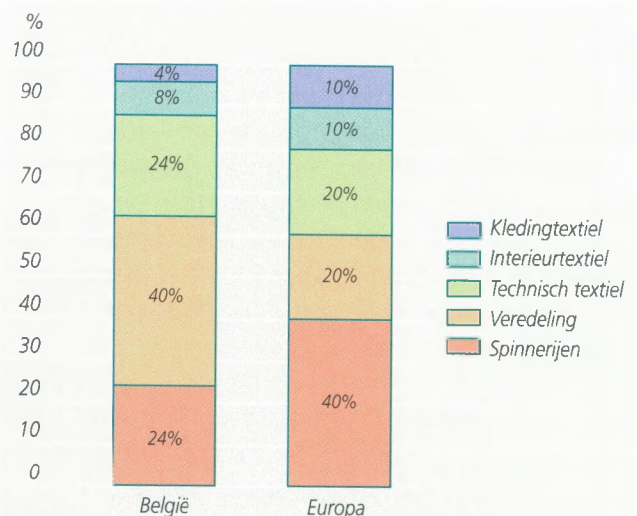
Figuur 1 geeft de verdeling van de toegevoegde waarde over deze vijf segmenten van textiel in België en in Europa weer. Uit de tabel blijkt dat technisch textiel in België inzake toegevoegde waarde een belangrijker aandeel in de totale textielsector inneemt, dan in de Europese Unie.

© Jean Godecharle, Brugge

Hoewel we in het vervolg van het artikel enkel aandacht hebben voor de sector van het technisch textiel, willen we toch meegeven dat West-Vlaanderen ook op het vlak van de andere toepassingssegmenten van textiel een toonaangevende positie inneemt. Inzake interieurtextiel behoort West-Vlaanderen ongetwijfeld tot de top van Europa. West-Vlaanderen is de eerste producent in de EU-15 voor tapijten. 50% van de productie van tapijten in Europa is afkomstig uit België, waarvan het grootste deel in West-Vlaanderen wordt geproduceerd. Ook inzake matrasstof zijn we de nummer één. Daarnaast telt West-Vlaanderen bedrijven die tot de topspelers in de wereld inzake huishoudtextiel en textiel in wandbekleding behoren. Qua design textiel (meubel- en decoratiestoffen) staat (West-)Vlaanderen op de tweede plaats, na Italië, hoewel het verschil gering is.

Figuur 1
 Aandeel in de toegevoegde waarde van de vijf toepassingssegmenten van textiel in België en in Europa (*)

Bron : persbericht: Febeltex, 29 maart 2000, verwerking WES Onderzoek & Advies
 (*) deze gegevens zijn schattingen

Tabel 1
Toepassingsdomeinen van het technisch textiel

Logo	Toepassingsdomein	Bestemming	Voorbeelden
	Agrotech	Textiel voor landbouw, tuinbouw en visvangst	Weefsel voor wortelkluitverpakkingen, zakken/netten voor opslag, beschermdoek voor serres, beschermnetten, visserijgarens, visserijnetten, ...
	Buildtech	Textiel voor bouw en lichte constructies	Warme isolatiedoek voor gebouwen, roofingtextiel, buitenzonwering, projectiedoek, ...
	Geotech	Geotextiel	Doek voor water-, wegen- en bodemwerken, waterfilterdoek, kunstgras, afdichtingsdoek, ...
	Indutech	Textiel voor industriële toepassingen	Transportband, hoge temperatuurbestendige garens, poetsdoeken, liftkabels, glasvezeldoeken in computers, filters in stofzuigers, ...
	Medtech	Bestemming in de medische sector	Chirurgische watten, luiers, materialen voor brandwondverzorging, hospitaallinnen, chirurgpakken, steunverbanden, therapeutische elastische kousen, incontinentieonderleggers, ...
	Mobiltech	Textiel dat wordt gebruikt in voertuigen	Automatten, airbagweefsels, veiligheidsgordels, weefsels voor autobanden, binnenbekleding van auto's, zetelbekleding voor bussen, treinen, trams, vliegtuigen, ...
	Packtech	Textiel voor transport en verpakkingstextiel	Postzakken, zakken voor linnengoed, geldzakken, buitenbekleding van reiskoffers, weefsels voor rugzakken en sporttassen, dekzeil, scheepstouw, ...
	Protech	Textiel voor bescherming en veiligheid	Brandslangen, materialen bestemd voor lasserskledij, voor reddingsvesten, doek voor paraplu's, stoffen voor douchegordijnen, ...
	Sporttech	Textiel voor sporttoepassingen	Kunstgras, biljartlakens, doek voor sportschoenen, doek voor parachutes en luchtballons, vlaggedoek, monofilamenten voor bespanning (tennisracket, ...), ...
	Overige	Diversen	Tapijtruggen, douchegordijnen, projectiedoeken, ...

Bron: Febeltex, Jaarverslag 2002-2003, p. 42.

Technisch textiel kan worden omschreven als 'textieloplossingen voor technische uitdagingen'. **Tabel 1** geeft een overzicht van de negen toepassingsdomeinen waarin het technisch textiel kan ondergebracht worden: agrotech, buildtech, geotech, indutech, medtech, mobiltech, packtech, protech en sporttech.

In België zijn er zo'n 140 bedrijven die technisch textiel produceren, dit is ongeveer een tiende van alle Belgische textielbedrijven. Bij zowat een derde van deze textielbedrijven maakt technisch textiel slechts een onderdeel uit van de activiteiten.

Tabel 2 geeft een overzicht van de bedrijven die een vestiging hebben in West-Vlaanderen waar activiteiten worden uitgeoefend in de sector van het technisch textiel. Per bedrijf wordt aangeduid in welke domeinen van technisch textiel deze bedrijven actief zijn. We zien dat 40 van de 140 Belgische bedrijven actief in technisch textiel - dit is een kleine 30% - gevestigd zijn in West-Vlaanderen. Zonder ons uit te spreken over de omvang van de productie, zien we dat de meerderheid van deze bedrijven actief is in

meerdere domeinen van het technisch textiel. 25 van de 40 bedrijven zijn actief in textiel voor industriële toepassingen en 24 bedrijven in textiel voor voertuigen. 21 bedrijven in West-Vlaanderen, waaronder enkele grote namen zoals *Sioen*, *Seyntex* en *Concordia Textiles*, produceren textiel voor bescherming en veiligheid. De domeinen 'textiel voor de medische en de gezondheidszorg' en 'textiel voor transport en verpakking' komen het minst frequent voor bij de West-Vlaamse bedrijven actief in technisch textiel (in beide gevallen 13 bedrijven).

TECHNISCH TEXTIEL IS MINDER GEVOELIG VOOR CONCURRENTIE UIT LAGELOONLANDEN DAN KLASSIEK TEXTIEL

Technisch textiel heeft een brede waaier van toepassingen en een zeer groot groeipotentieel. In België is het aandeel van het technisch textiel in de totale Belgische textielindustrie gestegen van 13% in 1993 naar 24% in 2002. De producten moeten steeds meer aan een groter aantal normen voldoen. Het betreft dan ook innovatieve producten met hoge toegevoegde waarde, die zeer R&D-intensief zijn en gekenmerkt worden door een doorgedreven specialisatie. Dankzij deze eigenschappen is technisch textiel, in tegenstelling tot het klassieke textiel, minder gevoelig voor concurrentie uit Azië, Latijns-Amerika, het Midden-Oosten of Oost-Europa (de 'lageloonlanden').

Slechts 65% van de productie van het Belgische technisch textiel wordt uitgevoerd tegenover 70% van de productie in de totale textielsector. Technisch textiel betreft immers vooral gespecialiseerde producten die aan andere sectoren worden toegeleverd (voorbeeld dekzeilen voor vrachtwagens, autogordels, ...).

Tewerkstelling

De 40 bedrijven actief in technisch textiel in West-Vlaanderen (zie **tabel 2**), telden volgens de RSZ-gegevens op

30 juni 2001 in totaal 4.140 tewerkgestelden¹ (zie **tabel 3**). Febeltex³ schat de tewerkstelling in het technisch textiel in België op ongeveer 9.000 arbeidsplaatsen. Circa 46% van de tewerkstelling in de sector van het technisch textiel zou dus gesitueerd zijn in West-Vlaanderen. Dat komt omdat West-Vlaanderen een aantal zeer grote bedrijven telt die actief zijn in technisch textiel (bijvoorbeeld *Sioen*, *Libeltex*, *Seyntex*, ...).

De totale textielsector in West-Vlaanderen telde in het jaar 2001 19.216 werknemers. Dit is de helft van de Belgische tewerkstelling in de textiel in dat jaar (38.744 personen).

Tabel 2

Overzicht van de West-Vlaamse bedrijven actief in één of meerdere productgroepen van het technisch textiel

Naam bedrijf	Gemeente vestiging	Productgroepen								
		Agrotech	Buildech	Geotech	Indutech	Medtech	Mobiltech	Packtech	Protech	Sporttech
										
Arlitex	Avelgem		*		*				*	*
AVS Spinning NV	Spiere-Helkijn	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Belgian Sewing Thread NV	Deerlijk	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Bergez NV	Tielt					*	*	*		*
Bulcaen NV	Waregem						*			
Delvoye NV	Kortrijk				*			*	*	*
Coatex NV	Poperinge	*	*	*	*		*	*	*	*
Concordia Textiles NV	Waregem				*	*			*	*
Copaco NV	Kortrijk		*						*	
De Geest NV	Moorsele			*	*				*	
De Witte Lietaer Textiles NV	Lauwe						*			
Dekovilt NV	Kortrijk	*	*	*	*		*			
Dumont-Wyckhuysse NV	Roeselare				*		*		*	*
Claessens NV	Waregem									*
Flocart NV	Wevelgem		*							
Haezebrouck NV	Kortrijk						*		*	*
Ieperband NV	Ieper						*			
Vanneste Jos NV	Harelbeke	*	*	*	*	*			*	
Lano Carpets NV	Harelbeke						*			
Lava BVBA	Wielsbeke					*				
Libeco - Lagae NV	Meulebeke						*			*
Libeltex NV	Meulebeke		*		*	*	*	*	*	*
Luypaert NV	Langemark-Poelkapelle				*	*	*	*	*	*
Movelta NV	Deerlijk						*			
Orotex - Orotuft NV	Oostrozebeke		*	*	*		*			*
Rosenlew NV	Izegem						*			
Rubis NV	Izegem	*	*		*	*	*	*	*	*
Schlegel BVBA	Gistel		*		*	*	*	*	*	*
High-Print (Seyntex) NV	Tielt						*			*
Sioen NV	Ardoeie	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Steverlynck Gebroeders NV	Anzegem		*		*	*	*	*	*	*
Seyntex NV - Dept. Techma	Tielt		*		*	*	*	*	*	*
Coatings NV										
Flipts & Dobbels NV	Roeselare				*					*
Vanmarcke NV	Waregem		*	*	*		*			*
Veranneman Technical Textiles NV	Ardoeie	*	*	*	*		*		*	*
Vetex NV	Kortrijk	*	*		*	*	*	*	*	*
Walotex NV	Kortrijk	*	*	*	*		*		*	*
Interspinning NV	Waregem	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Lambrecht Spinning NV	Waregem	*	*	*	*		*		*	*
Xirion NV	Oostende	*	*	*						*

Bron: Febeltex, Technical Textiles From Belgium, verwerking: WES onderzoek & Advies

Tabel 3
Aantal inrichtingen en bezoldigde tewerkstelling in de West-Vlaamse bedrijven actief in technisch textiel, naar tewerkstellingsklasse, 2001²

Tewerkstellingsklasse	Inrichtingen	Tewerkstelling
< 10	3	17
10-19	6	85
20-49	14	457
50-99	5	335
100-199	5	754
200 en +	7	2.492
Totaal	40	4.140

Bron: Febeltex, RSZ, verwerking: WES Onderzoek & Advies

Het aandeel van de tewerkstelling in het technisch textiel in de totale textielsector in West-Vlaanderen bedraagt circa 21,5%. Hierbij willen we wel opmerken dat de meeste bedrijven niet enkel actief zijn in technisch textiel, maar ook andere activiteiten uitvoeren (textiel voor kledingdoel-einden, textiel voor interieur, ...).

17 van de 40 bedrijven actief in technisch textiel tellen meer dan 50 werknemers. Zeven bedrijven tellen zelfs meer dan 200 werknemers. Gemiddeld telt de sector van het technisch textiel in West-Vlaanderen ongeveer 100 werknemers per bedrijf.

De totale textielsector telde in West-Vlaanderen 550 bedrijven in 2001. De gemiddelde tewerkstelling bedroeg 35 werknemers. Bedrijven waar technisch textiel tot één van de activiteiten behoort, tellen dus gemiddeld genomen meer werknemers dan een gemiddeld textielbedrijf in West-Vlaanderen. Technisch textiel bedient in hoofdzaak een nichemarkt, hetgeen aanzienlijke kapitaalinvesteringen en onderzoek vraagt. De instapdrempel voor technisch textiel ligt dus hoog, waardoor het voornamelijk grotere bedrijven zijn die technisch textiel produceren.

Tabel 4
Specialisatiegraad van de sector van het technisch textiel en van de textielsector ten opzichte van de industrie, per West-Vlaams arrondissement en voor West-Vlaanderen als geheel, referentieregio: België, 2001

Arrondissement	Technisch textiel	Textiel
Brugge	0,0	0,3
Diksmuide	0,0	1,9
Ieper	1,1	1,8
Kortrijk	5,3	5,4
Oostende	2,5	0,3
Roeselare	0,7	0,7
Tielt	5,9	6,4
Veurne	0,0	2,1
West-Vlaanderen	3,0	3,3

Bron: RSZ, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES Onderzoek & Advies

We beschikken momenteel niet over gegevens om een evolutie van de tewerkstelling in het technisch textiel in West-Vlaanderen weer te geven. De totale textielsector in West-Vlaanderen kende tussen 1992 en 2001 een daling van de loontrekkende tewerkstelling met 3.649 eenheden of 16%. Vermoed wordt dat de daling van de tewerkstelling in de sector van het technisch textiel in deze periode beperkter was.

Geografische spreiding van de tewerkstelling

Figuur 2 toont de spreiding van de tewerkstelling in de sector van het technisch textiel en de totale textielsector over de West-Vlaamse gemeenten.

60% van de tewerkstelling in het technisch textiel in West-Vlaanderen situeert zich in het arrondissement Kortrijk (vooral Harelbeke, Waregem, Menen en Anzegem) en 29% in het arrondissement Tielt (Meulebeke, Oostrozebeke, Tielt). De arrondissementen Ieper, Oostende en Roeselare kennen elk een aandeel van 3 à 4% in de totale tewerkstelling in het technisch textiel. De arrondissementen Brugge, Diksmuide en Veurne kennen geen bedrijven actief in technisch textiel.

Ook in de totale textielsector is de spreiding van de tewerkstelling geconcentreerd in de arrondissementen Kortrijk en Tielt: 58% van de West-Vlaamse tewerkstelling in de textielsector is gesitueerd in het arrondissement Kortrijk en 29,5% in het arrondissement Tielt⁴. De overige arrondissementen vertegenwoordigen een aandeel van minder dan 5% in de totale tewerkstelling in de textielsector in West-Vlaanderen.

Specialisatiegraad

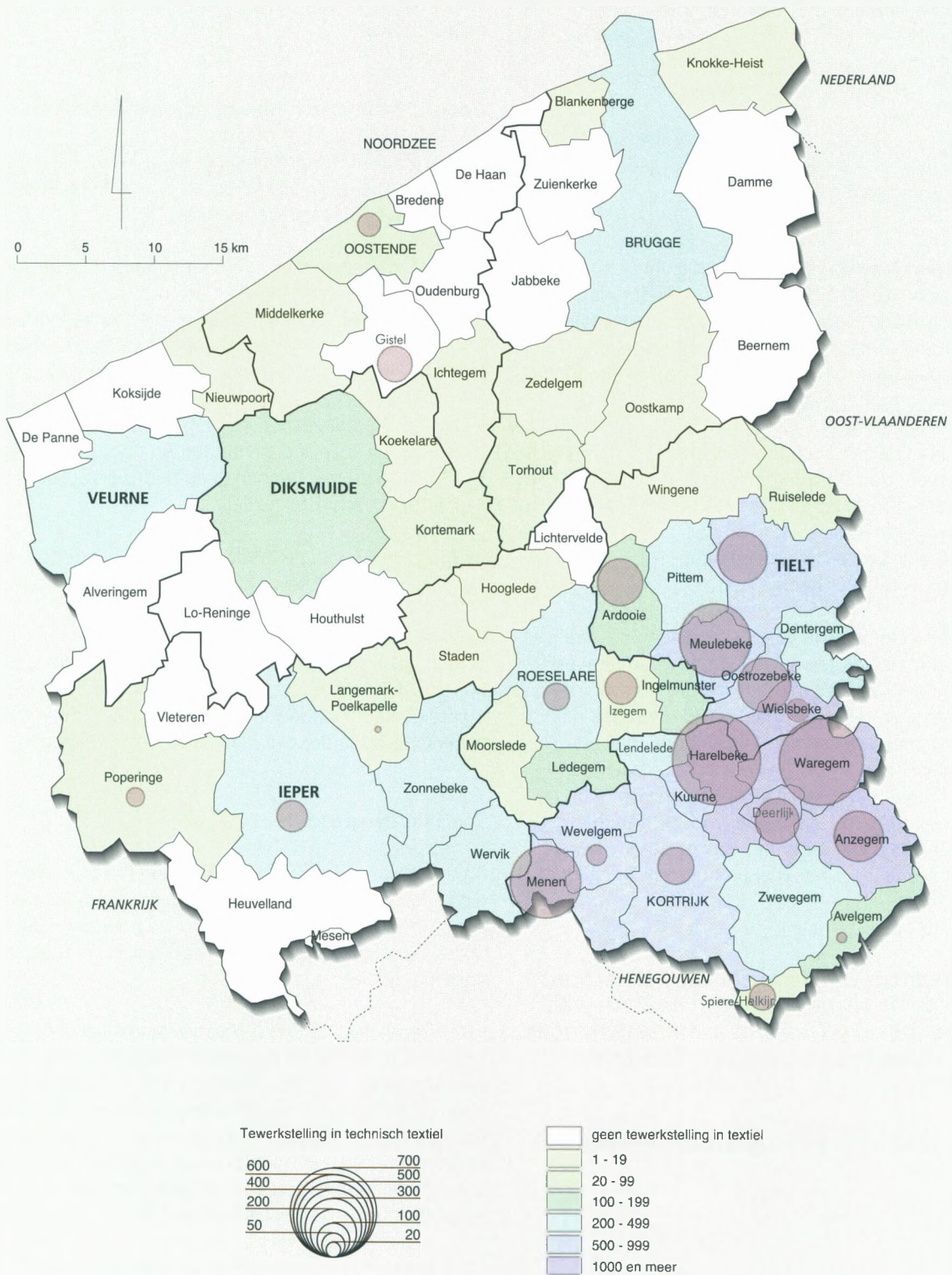
Aan de hand van de specialisatiegraad bekijken we in welke mate de arrondissementen van West-Vlaanderen en West-Vlaanderen als geheel gespecialiseerd zijn in technisch textiel, respectievelijk textiel, in vergelijking met een ruimer referentiegebied, namelijk België⁵.

Uit tabel 4 blijkt dat West-Vlaanderen zowel voor wat het technisch textiel als de totale textielsector betreft, een specialisatiegraad heeft die hoger ligt dan 1⁶). De grootste specialisatie in technisch textiel treedt op in de arrondissementen Tielt (5,9) en Kortrijk (5,3). Ook in het arrondissement Oostende (2,5) en in mindere mate in Ieper (1,1) treedt een specialisatie in de sector van het technisch textiel op. Voor West-Vlaanderen als geheel bedraagt de specialisatiegraad 3.

Voor de totale textielsector is de specialisatie van West-Vlaanderen in vergelijking met België nog meer uitgesproken. De specialisatiegraad bedraagt 3,3. In vijf van de acht West-Vlaamse arrondissementen treedt een zekere specialisatie in de textielsector op. Dit is het geval voor de arrondissementen Tielt (6,4), Kortrijk (5,4), Veurne (2,1), Diksmuide (1,9) en Ieper (1,8).

Figuur 2

Geografische spreiding van de loontrekkende tewerkstelling in de West-Vlaamse sector van het technisch textiel en in de totale textielsector, 2001

Bron : Febeltex, RSZ, verwerking : GOM - West-Vlaanderen en WES Onderzoek & Advies

Financiële analyse

In deze paragraaf geven we een korte bespreking van de evolutie van de belangrijkste financiële ratio's over de periode 1998-2001 voor de sector van het technisch textiel, de totale textielsector en de industrie in West-Vlaanderen. Deze financiële analyse heeft betrekking op de ondernemingen uit deze sectoren met zetel in West-Vlaanderen die voor de betrokken periode een jaarrekening neerlegden. Bedrijven met zetel buiten West-Vlaanderen, maar met vestiging(en) in West-Vlaanderen, kunnen niet in deze analyse worden opgenomen. Uiteindelijk werden 31 van de 40 ondernemingen actief in technisch textiel in West-Vlaanderen in de analyse betrokken. Deze ondernemingen telden 2.547 tewerkgestelden in 2001. Voor de totale textielsector konden 432 ondernemingen in West-Vlaanderen worden geselecteerd. Deze bedrijven stellen 14.964 personen tewerk. Voor de totale industrie in West-Vlaanderen werden 2.692 bedrijven met 68.097 werknemers in 2001 in de analyse opgenomen.

De volgende financiële ratio's worden hier beknopt besproken:

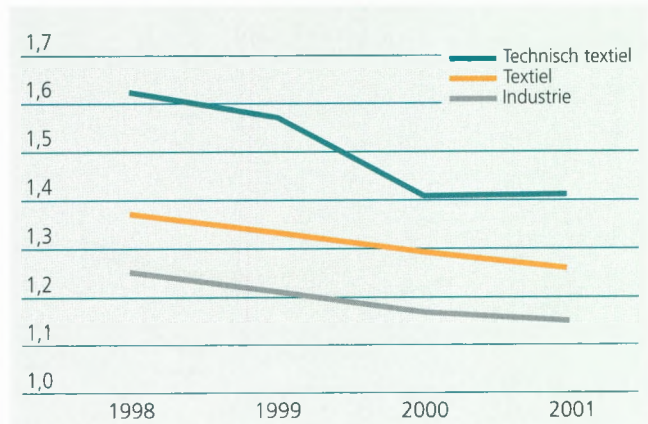
- liquiditeitsratio of current ratio (verhouding van vlottende activa tot vreemd vermogen op korte termijn) als indicator van de mate waarin het bedrijf in staat is haar betalingsverplichtingen op korte termijn na te leven;
- solvabiliteitsratio of financiële onafhankelijkheidsgraad (eigen vermogen op totaal vermogen) als indicator van de mate waarin het bedrijf in staat is om haar financiële verplichtingen in verband met interestbetaling en schuldaflossing op meer dan één jaar na te komen;
- rentabiliteitsratio of "netto rentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen" (winst na belastingen op eigen vermogen) als indicator van het rendement op het geïnvesteerd risicodragend kapitaal.

Bij de geselecteerde West-Vlaamse bedrijven actief in technisch textiel bedroeg de gemiddelde waarde van de current ratio voor het jaar 2001 1,41. In 1998 bedroeg de current ratio nog 1,62 (zie ook **figuur 3**). De trend is dus dalend, hoewel tussen 2000 en 2001 een status quo is opgetreden. De current ratio is echter nog steeds ruimschoots groter dan één wat wijst op een overschot van de vlottende activa op de korte termijnschulden. De liquiditeitspositie van de sector van het technisch textiel in West-Vlaanderen is dus gunstig te noemen. Vergelijken we deze sector met de totale textielsector en met de industrie, dan blijkt de current ratio voor beide sectoren veel lager te liggen, namelijk op 1,26 voor de textielsector en op 1,15 voor de industrie. De current ratio kent ook in deze sectoren een dalende trend sinds 1998. We kunnen dus stellen dat gemiddeld genomen, de liquiditeitspositie van de West-Vlaamse bedrijven actief in technisch textiel gunstiger is dan deze van de textielsector en van de industrie in zijn totaliteit.

Net zoals voor de volgende ratio's dient hierbij wel te worden vermeld dat het gebruik van gemiddelde ratio's impliceert dat we niet altijd zeker zijn dat dit gemiddelde een goede weergave is van de effectieve situatie in de sector. Immers, een of enkele grote bedrijven kunnen dit

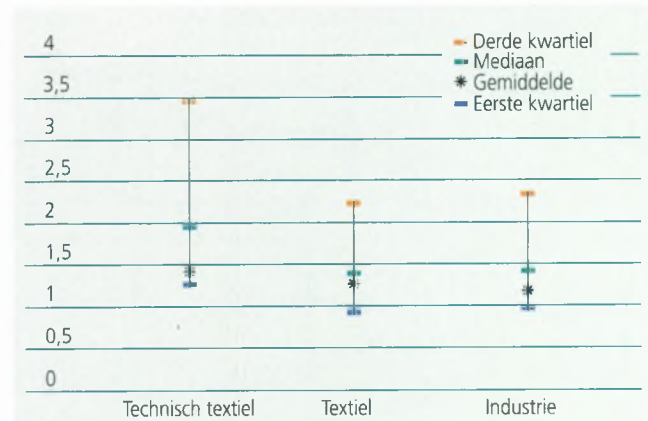
DE MEESTE BEDRIJVEN BINNEN HET TECHNISCH TEXTIEL VERTONEN EEN STERKE SOLVABILITEITSPPOSITIE

Figuur 3
Current ratio voor de sector technisch textiel, de textielsector en de industrie, West-Vlaanderen, 1998-2001

Bron : cd-rom Belfirst, verwerking : GOM - West-Vlaanderen en WES Onderzoek & Advies

Figuur 4
Spreiding van de current ratio voor de sector technisch textiel, de textielsector en de industrie in West-Vlaanderen in 2001

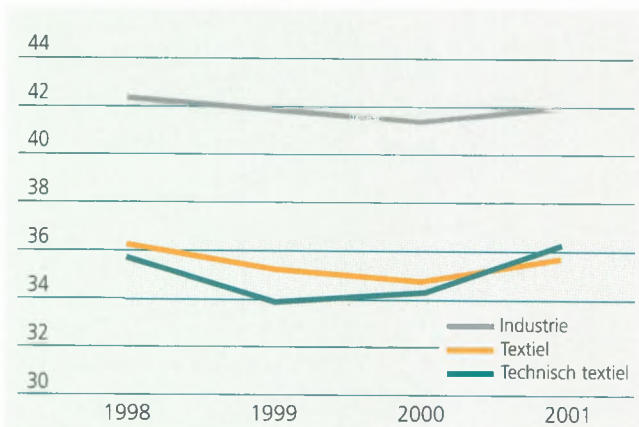
Bron : cd-rom Belfirst, verwerking : GOM - West-Vlaanderen en WES Onderzoek & Advies

gemiddelde in belangrijke mate beïnvloeden. Bijgevolg wordt tevens de spreiding van de waarden geanalyseerd via de mediaanwaarde en de eerste en derde kwartielwaarde⁷.

De mediaan- en eerste en derde kwartielwaarde van de current ratio liggen in de sector van het technisch textiel systematisch hoger dan in de textielsector en de industrie (zie **figuur 4**). Vooral de waarde van het derde kwartiel ligt bij het technisch textiel opvallend hoger. 25% van de bedrijven in technisch textiel hebben een current ratio die hoger ligt dan 3,45.

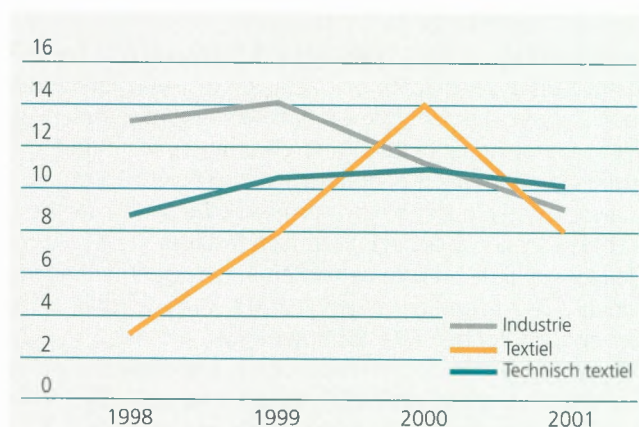
De gemiddelde waarde van de solvabiliteitsratio of onafhankelijkheidsgraad in de West-Vlaamse sector van het technisch textiel bedroeg 36,4% in 2001 (zie **figuur 5**). Dit betekent dat in deze sector het aandeel van het eigen vermogen op het totaal vermogen 36,4% bedraagt. Dit is lichtjes

Figuur 5
Solvabiliteitsratio voor de sector technisch textiel, de textielsector en de industrie, West-Vlaanderen, 1998-2001 (in %)

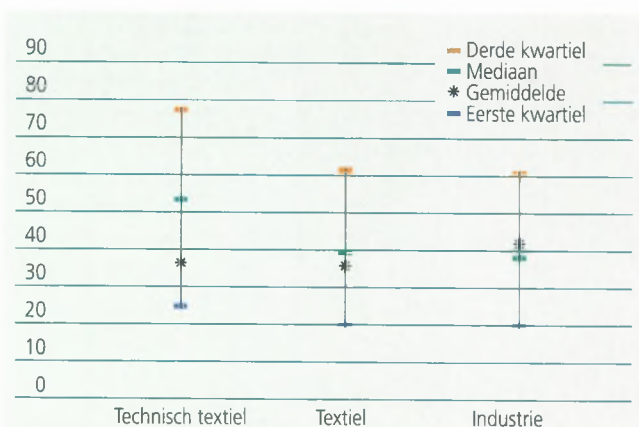
Bron : cd-rom Belfirst, verwerking : GOM - West-Vlaanderen en WES Onderzoek & Advies

Figuur 7
Rentabiliteitsratio van de sector technisch textiel, de textielsector en de industrie, West-Vlaanderen, 1998-2001 (in %)

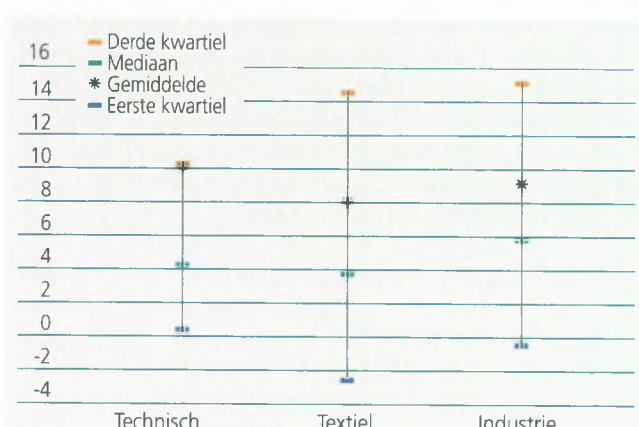
Bron : cd-rom Belfirst, verwerking : GOM - West-Vlaanderen en WES Onderzoek & Advies

Figuur 6
Spreiding van de financiële onafhankelijkheidsgraad voor de sector technisch textiel, de textielsector en de industrie in West-Vlaanderen in 2001 (in %)

Bron : cd-rom Belfirst, verwerking : GOM - West-Vlaanderen en WES Onderzoek & Advies

Figuur 8
Spreiding van de netto rentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen voor de sector technisch textiel, de textielsector en de industrie in West-Vlaanderen in 2001 (in %)

Bron : cd-rom Belfirst, verwerking : GOM - West-Vlaanderen en WES Onderzoek & Advies

hoger dan de onafhankelijkheidsgraad in de West-Vlaamse textielsector (35,6%). Het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen in de industrie ligt echter hoger (41,9%). Wat de evolutie van deze ratio in de sector van het technisch textiel betreft, zien we een daling tussen 1998 en 1999. Vanaf 2000 neemt de onafhankelijkheidsgraad in de sector van het technisch textiel opnieuw toe. In de totale textielsector en de industrie kent de onafhankelijkheidsgraad ook in 2000 nog een daling. In 2001 doet zich ook in deze sectoren een toename voor. Bekijken we de spreiding van de onafhankelijkheidsgraad (zie **figuur 6**), dan komen we tot een aantal opmerkelijke vaststellingen. De gemiddelde waarde van de solvabiliteitsratio in het technisch textiel ligt veel lager dan de mediaanwaarde, wat erop wijst dat een beperkt aantal grotere ondernemingen de gemiddelde waarde sterk naar beneden duwen. Zowel de eerste kwartielwaarde, de mediaan als de derde kwartielwaarde van de financiële onafhankelijk-

heidsgraad liggen duidelijk hoger in het technisch textiel dan in de textielsector of de industrie. De meeste bedrijven binnen het technisch textiel vertonen dus een relatief sterke solvabiliteitspositie. De stabiliteit die deze bedrijven over de jaren heen hebben weten op te bouwen, stelt hen nu in staat de huidige 'crisis' goed op te vangen. De gemiddelde waarde van de rentabiliteitsratio in de West-Vlaamse sector van het technisch textiel bedraagt momenteel (jaar 2001) 10,2%, wat hoger is dan de rentabiliteitsratio in de textielsector (8%) en de industrie (9%) (zie **figuur 7**). Tussen 1998 en 2000 neemt de rentabiliteitsratio voor de sector van het technisch textiel toe, maar deze kent een lichte daling in 2001. In de textielsector en de industrie kent deze ratio aanzienlijk grotere schommelingen. Rekening houdend met de netto-opbrengst van risicoloze beleggingen en het risico dat inherent is verbonden aan het bedrijfsleven (risicopremie van ongeveer 33%), is een

netto rentabiliteit van het eigen vermogen van minstens 7% noodzakelijk⁸. Momenteel voldoen de drie beschouwde sectoren aan deze voorwaarde. Tijdens de periode 1998-2001 bevond de gemiddelde waarde van deze rentabiliteitswaarde zich enkel voor de textielsector in 1998 onder deze norm.

Figuur 8 toont de spreiding van de netto rentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen in 2001. Opmerkelijk is dat de gemiddelde waarde van de rentabiliteitsratio voor de sector van het technisch textiel samenvalt met de derde kwartielwaarde. Dit wijst erop dat een beperkt aantal grote ondernemingen met een grote rentabiliteitsratio de gemiddelde waarde sterk naar boven duwen. De figuur toont ook dat de helft van de West-Vlaamse bedrijven actief in technisch textiel een netto rentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen hebben van 4% of minder. Een kwart van de bedrijven heeft zelfs een rentabiliteitsratio beneden 0,36% (eerste kwartielwaarde). In de West-Vlaamse textielsector en industrie blijkt zelfs meer dan een kwart van de bedrijven gekenmerkt door een negatieve rentabiliteitsratio.

SWOT-analyse en toekomstige ontwikkelingen

Op basis van voorgaande analyse en het gesprek met de heer Fa Quix, Directeur-Generaal van Febeltex, worden in deze laatste paragraaf de sterkten en zwaktes van de textielsector in het algemeen en de sector van het technisch textiel in het bijzonder samengevat, waaruit vervolgens - rekening houdend met de opportuniteiten en de bedreigingen voor de sector - enkele beleidsvoorstellen kunnen worden afgeleid.

Als sterke punten van het technisch textiel zijn te vermelden:

- Technisch textiel betreft innovatieve producten met doorgaans een hogere toegevoegde waarde⁹, *research & development* (zowel inzake problemen oplossen als inspelen op de markt) en doorgedreven specialisatie. Het zijn bijgevolg moeilijk kopieerbare producten, waardoor delocalisatie of verplaatsing van de productie naar de lageloonlanden voor technisch textiel niet opportuun is.
- De textiel fabrieken werken met de nieuwste technologieën: CAD/CAM-design, computergestuurde getouwen, automatische orderopvolging, ... De meeste textielbedrijven vandaag zijn volledig geautomatiseerd: van de bestelling door de klant tot de levering bij hem, en van het ontwerp en de creatie van het product over de fabricatie tot de verpakking en het transport.
- De Belgische textielondernemers worden gekenmerkt door een excellent entrepreneurship, dat op drie wijzen tot uiting komt¹⁰:

- (1) de *productontwikkeling*: door een combinatie van creatieve productontwikkeling (nieuwe tekeningen, productstructuren, kleurencombinaties) en technische productontwikkeling (heeft meer te maken met de technische eigenschappen van de producten zodat nieuwe toepassingsmogelijkheden kunnen gevonden worden) ontwikkelen de zogenaamde traditionele wevers nieuwe producten die R&D intensief zijn, meer toegevoegde waarde hebben en meer toekomstgericht zijn;

- (2) de *procesoptimalisatie*: in de productie bestaat permanente aandacht voor automatisering, rationalisering en optimalisering van de productieprocessen.

- de *strategie van centralisatie en overnames en investeringen gericht op exogene groei*: De meeste Belgische bedrijven in de sector van het technisch textiel volgen de natuurlijke strategie van hier produceren (omwille van de relatieve hoge ontwikkeling van de maatschappij, de geconcentreerde knowhow, aanwezige kenniscentra, bestaande en mogelijke synergieën, nabijheid bij koopkrachtige markten, ... die belangrijke elementen zijn binnen de business-to-business toelevering van technisch textiel) en exporteren. De buitenlandse overnames en joint-ventures hebben weinig te maken met delocalisaties in de zin van het verplaatsen van productie naar lageloonlanden met vernietiging van capaciteit en tewerkstelling in eigen land. De textielsector volgt daarentegen een gerichte marktvolgende strategie van overnames, joint ventures en directe investeringen, zowel in de EU als daarbuiten, met het oog op verdere groei¹¹.

Ondanks deze sterke punten, hebben weinig subsectoren in de Belgische textielindustrie het goed gedaan in het afgelopen jaar (2002). De conjunctuurverzwakking sinds de zomer van 2000 duurt ongewoon lang en het is van in 1993 geleden dat het conjunctuurpeil in de Belgische textielsector nog zo laag is gezakt. Veel bedrijven hebben zich laten verrassen door de snelheid waarmee de desindustrialisering plaatsgrijpt en heel wat industriële activiteiten buiten textiel zich hebben verplaatst (bijvoorbeeld in de automobielsector). Het technisch textiel is dan wel de enige subsector die voor 2002 een positieve exportgroei kon optekenen, toch was het zakenverloop ook voor het technisch textiel minder schitterend dan enkele jaren geleden. Met een groei van 2% in 2002 is de periode van dubbele groeicijfers voorbij. Tevens kan de aangroei van het volume te maken hebben met de komst van verschillende nieuwe spelers, daar technisch textiel, zoals uit de inleiding is gebleken, zeer breed is.

Als negatief of bedreigend voor de sector en als mogelijke verklaringen voor deze zwakke resultaten, vinden we:

- de zwakke vraag in het algemeen die zich vertaalt in lage consumptieuitgaven voor kleding, tapijten, ... maar ook van bijvoorbeeld auto's (met daarin technisch textiel) en andere industriële toelevering;
- de dure euro waardoor de export naar de dollarzone wordt bemoeilijkt¹² en tegelijkertijd de invoer uit de dollarzone fors wordt aangemoedigd¹³ (dubbel negatief effect);
- het verlies aan concurrentiekracht zowel binnen de EU als daarbuiten, omwille van de loonkosthandicap in België, zowel ten opzichte van de zogenaamde lageloonlanden, als in vergelijking met onze Europese concurrenten die dezelfde producten kunnen maken met dezelfde technologieën en die met dezelfde geschoolde mensen werken¹⁴;
- de algemene productievoorwaarden in België: complexe sociale wetgeving, strikte milieuregels en hoge milieuhellingen;
- het idee dat de industrie in het algemeen geen toekomst heeft, en de textielsector in het bijzonder, leeft sterk, ook bij heel wat 'decision makers'.

Niettegenstaande worden waardevolle opportuniteiten gegeven door:

- het feit dat heel wat gespecialiseerde activiteiten in België de textielsector ondersteunen (de zogenaamde 'textielcluster'). Opleiding en vorming¹⁵ zijn hierbij van cruciaal belang. Maar ook de constructeurs van textielmachines die samen met de textielbedrijven nieuwe machines ontwikkelen spelen een belangrijke rol, alsook diverse andere toeleveranciers zoals producenten van kleur- en hulpstoffen en researchcentra evenals gespecialiseerde diensten van transport, financiële diensten en -adviesverstrekking, milieu-advies en dergelijke meer;
- een steeds hogere vraag vanuit de samenleving inzake leefmilieu, duurzaamheid, veiligheid en comfort. Het technisch textiel biedt vaak oplossingen voor al deze maatschappelijke uitdagingen (voorbeeld filterdoek, geotextielen, autogordels, zonnewering, ...);
- een algemene vraag naar de oprichting van een gezamenlijk platform tussen Europese landen. Hierdoor kan een Europees netwerk ontstaan van contacten en kennisverspreiding. In de schoot van de Europese textielfederatie EURATEX werd begin 2003 een werkgroep 'Europees Technisch Textiel' opgestart.

Technisch textiel heeft zeker een toekomst in Vlaanderen, en ook daarbuiten. Om een verdere groei van de sector in de toekomst te kunnen waarborgen, gelden volgende strategische aandachtspunten:

- In eerste instantie moet het overheidsbeleid er alles aan doen om concurrentiële productievoorwaarden te creëren. Naast het belang van loonkostenverlaging moet ook een flankerend beleid worden op punt gezet dat Onderzoek & Ontwikkeling stimuleert, de export bevordert, investeringen aanmoedigt en 'ecologie en economie' beter met elkaar verzoent. Uiteindelijk zullen de bedrijven het toch zelf moeten waarmaken. Efficiënt werken is hiervoor een noodzakelijke maar echter geen voldoende voorwaarde. Specialisatie en het creëren van innovatieve textielproducten is de boodschap!
- Technisch textiel kent heel wat raakvlakken met andere domeinen en sectoren: nieuwe materialen, automobiel, architectuur, hygiëne, chemie, ... Het is daarom een belangrijke uitdaging om een intensief kennisnetwerk in al deze domeinen tot stand te brengen en bestaande competentienetwerken te versterken zodat de textielbedrijven ook externe competentie kunnen verwerven¹⁶.
- Stimuleren van een verdere - maar geen éézijdige - liberalisering van de wereldhandel in textiel- en kledingproducten. De Belgische textielexport is immers sterk exportgericht. 70% van het zakencijfer in de textielsector - en 65% van het zakencijfer in het technisch textiel - wordt in het buitenland verwezenlijkt. Daarvan is driekwart bestemd voor de Europese Unie. Maar ook daarbuiten komen er steeds meer afzetkansen. Open markten kunnen onze exportmogelijkheden alleen maar ten goede komen.

1 Voor de berekening van de tewerkstelling naar grootteklasse, werden *Orotex* en *Orotuft* als afzonderlijk bedrijf beschouwd. Daarentegen hadden we geen afzonderlijke gegevens van *Techma*. De tewerkstelling van *Techma* werd opgenomen bij *Seyntex*.

2 Volledigheidshalve moeten we hier vermelden dat tabel 3 enkel de industriële bedrijven in rekening brengt (bijvoorbeeld een drukker

die ook T-shirts bedrukt of een ambachtelijke thuiswever worden niet meegeteld) die door *Febeltex* worden vertegenwoordigd waardoor het aantal bedrijven met minder dan 10 werknemers in werkelijkheid hoger ligt dan in de tabel wordt aangegeven. Omdat de tewerkstelling bij deze bedrijven gering is, zijn de gevolgen van deze restrictie op het totale tewerkstellingscijfer in de sector beperkt.

- 3 FEBELTEX vzw is de representatieve werkgeversorganisatie die de industriële Belgische textielbedrijven vertegenwoordigt.
- 4 Voor de volledigheid willen we opmerken dat in een aantal gemeenten (bijvoorbeeld Gistel, Izegem) de tewerkstelling in het technisch textiel groter is dan de tewerkstelling in de totale textielsector. Dit komt omdat er in deze gemeenten bedrijven gevestigd zijn die actief zijn in technisch textiel, maar die hun hoofdactiviteit hebben in een sector die niet tot de textielsector behoort en die dus niet tot de textielsector worden gerekend.
- 5 In vorige sectorstudies die gepubliceerd werden in West-Vlaanderen Werkt, werd Vlaanderen als referentiegebied genomen. Vermits we geen tewerkstellingsgegevens hebben van technisch textiel in Vlaanderen, wordt hier gewerkt met België als referentiegebied.
- 6 De specialisatiegraad voor de sector van het technisch textiel in West-Vlaanderen wordt hier berekend via de verhouding tussen enerzijds het aandeel (inzake tewerkstelling) van de West-Vlaamse sector van het technisch textiel in de West-Vlaamse industrie en anderzijds het aandeel (inzake tewerkstelling) van de Belgische sector van het technisch textiel in de Belgische industrie. Is deze verhouding groter dan één, dan kan men stellen dat West-Vlaanderen een grote specialisatie kent in de sector van het technisch textiel. Eenzelfde berekening werd gedaan voor de totale textielsector.
- 7 Bij rangschikking van de waarden (in stijgende volgorde) situeert de mediaanwaarde zich op die plaats waar het aantal waarden in twee gelijke groepen wordt verdeeld. Beneden de eerste kwartielwaarde situeert zich 25% van het aantal waarden, terwijl boven de derde kwartielwaarde 25% van het aantal waarden ligt.
- 8 Depestel N., "Financiële analyse van de West-Vlaamse ondernemingen in de periode 1996-1999", West-Vlaanderen Werkt, nr. 4/2001, blz. 157 en 158.
- 9 Zie artikel 'De slimme toegevoegde waarde van technisch textiel', Geert Vandepitte, in *De Tijd*, 19 april 2003.
- 10 *Febeltex*, persbericht, 27 maart 2002.
- 11 'Interne en externe groei bewijzen het dynamisme van de Belgische textielbedrijven', speciaal nummer van 'INFO', Economische studies, INFO nr. 1, 11 april 2001.
- 12 Naar de Verenigde Staten (7e handelspartner van de Belgische textielsector), maar ook naar Canada, Mexico, Latijns-Amerika en Azië.
- 13 Tot de dollarzone behoren ook gevreesde concurrenten uit Zuid-Oost-Azië zoals China en India die hun muntbeleid op de US Dollar hebben afgestemd.
- 14 De loonkosthandicap van de Belgische textielbedrijven bedroeg op 1 januari 2003 13% ten opzichte van de gemiddelde uurloonkost in de textielindustrie gevestigd in Duitsland, Frankrijk, Nederland, Italië en het Verenigd Koninkrijk. Ten opzichte van de niet-EU-landen is de loonkloof nog veel groter met inzonderheid de toenemende concurrentie uit Turkije, Centraal- en Oost-Europa en het Verre Oosten (met China als belangrijkste dreiging). FEBELTEX schat dat door de verzwakking van het concurrentievermogen de Belgische textielsector in 2003 netto 2.000 jobs zal verliezen (*Febeltex*, persbericht, 15 juli 2003).
- 15 In Vlaanderen zijn er nog verschillende scholen die secundair technisch en beroepsopleiding met optie textiel aanbieden. Er is ook het hoger onderwijs met studies van grauaat textiel en industrieel ingenieur textiel. Diverse hogescholen bieden opleidingen aan in textiel design. Bijscholing en omscholing wordt gegeven door de specifieke textielopleidingscentra COBOT in Vlaanderen en CEFRET in Wallonië. R&D gebeurt in het onderzoekscentrum CENTEXBEL, maar ook aan de Universiteit Gent en de Hogeschool Gent (*Febeltex*, Jaarverslag 2002-2003, p.37).
- 16 Vanuit de subsector technisch textiel probeert FEBELTEX een netwerk op te zetten met enerzijds R&D-centra en anderzijds met en tussen de bedrijven onderling. De samenwerking met R&D-centra zoals CENTEXBEL (het onderzoekscentrum van de Belgische textielnijverheid) waarmee vanaf 2003 een technische commissie voor technisch textiel in het leven werd geroepen, wordt steeds nauwer. Dat geldt ook voor de Universiteit Gent (Prof. L. Van Langenhove voor onderzoek naar het gebruik van elektronica in textiel), de K.U. Leuven (prof. I. Verpoest die baanbrekend werk verricht rond de kennis van textielcomposieten) en de VUB (prof. M. Mollaert die zich gespecialiseerd heeft in het gebruik van textiel in de architectuur). (*Febeltex*, Jaarverslag 2002-2003)